

Základy osobní morálky by měly být neměnné

25.6.2023 - Barbora Urbanovská, Lada Dittrichová | Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

V rozhovoru se mimo jiné zamýšlí nad tím, že základy osobní morálky by měly zůstat stejné i v rychle se měnícím se světě.

Myslíte si, že studenti, studentky, zaměstnanci a zaměstnankyně univerzity o Etické komisi vědí? Že tady je a že se na ni mohou obrátit?

Mnozí určitě ne. Přiznám se, že i já jsem před svou nominací o komisi jen slyšela, ale o jejím fungování jsem neměla ani tušení. Vnímám jako jeden z nejdůležitějších úkolů, aby se o ní vědělo. Aby studenti i zaměstnanci brali Etickou komisi jako přirozenou součást univerzitního systému, která je tu pro ně. Protože kdo jiný by řešil etické problémy, které s sebou doba nese? Etická komise by měla dělat právě to, a tím také chránit univerzitu.

Co to znamená v praxi? Představte prosím čtenářům, jak Etická komise pracuje.

Etická komise je stálý poradní orgán rektora, který funguje zcela nezávisle. To znamená, že do jejího rozhodování nikdo z univerzity nezasahuje. Komise je multioborová, tedy bez konkrétního oborového zaměření. Posuzujeme pouze etickou stránku věci, v níž není zapotřebí hlubší oborové znalosti. Nejčastěji řeší studentské práce a projekty, u nichž je vyjádření Etické komise potřeba. U mnoha projektů je toto vyjádření nedílnou součástí samotné projektové žádosti. Zabývat by se měla také plagiátorstvím, ačkoli zatím tato komise takový případ neřešila. V dubnu proběhlo školení na toto téma, tak věřím, že to členky a členy komise posunulo dále. Naopak bohužel už komise projednávala případ nevhodného chování pedagoga ke studentce.

Tohle téma poslední dobou velmi rezonuje v médiích, což může evokovat dojem, že je takové chování na univerzitách běžné. Jak to vnímáte vy?

Zatím komise řešila tento problémem pouze jednou. Jsem za to ráda, protože je to vždy velmi citlivé pro všechny strany. Na druhou stranu – pokud se kdokoli do podobné situace dostane, ať už student nebo zaměstnanec, neměl by se ji bát řešit. Může zaslat přezkum celé záležitosti přímo k Etické komisi nebo požádat někoho blízkého, aby to udělal za něj. Na VŠB-TUO funguje také Poradenské centrum, na něž se mohou studenti obrátit v případě studijních problémů i náročných životních situacích. Vždy je také možné požádat o pomoc univerzitní ombudsmanku nebo člena Etické komise z dané fakulty.

Takže každá fakulta má v Etické komisi své zastoupení?

Ano, každá fakulta i výzkumná pracoviště. Etická komise má patnáct členů volených na pět let, včetně dvou studentů. Složení je pestré věkem i pohlavím – je nás osm žen a sedm mužů. Mám radost, že nikdo z nás není jen posluchačem. Každý umí říct svůj názor – jak odborný, tak i ten lidský. Často jdeme do hloubky problému, a to pak není jednoduché najít kompromis.

K Etické komisi patří také Etický kodex, který je pro všechny závazný. Kde ho můžeme najít?

Je dostupný na webu univerzity. Etický kodex shrnuje všeobecné společenské zásady, etické principy pro vědeckovýzkumnou i pedagogickou činnost a pravidla pro studenty. Je závazný nejen pro studenty a zaměstnance, ale i všechny, kdo s univerzitou spolupracují.

Je něco, co byste z něj vypíchla?

Bylo by krásné, kdyby si morální výzvy předložené v Etickém kodexu vzali studenti i zaměstnanci za své. Každý by si měl ověřit, zdali se podle nich chová, nebo nikoli. Kdo v morálce pokulhává, měl by mít Etický kodex v šuplíku pracovního stolu. Jsou přece pravidla, která nám vštěpovali od malička: pozdrav, poděkuj, chovej se slušně, neopisuj, neber, co není tvoje, se staršími jednej s respektem... Takových je hodně. Všechno se sice mění s věkem, postavením, životními zkušenostmi, a především s dobou, ale základy osobní morálky by měly být neměnné.

Nakousla jste téma, které nemohu nechat jen tak. S dobou se proměnilo vnímání světa a toho, co je morální a co ne. Hranice korektnosti se ztenčují. Jak to vnímáte vy?

Tohle je složitá věc, kterou řešíme na každém jednání. Lidé jsou nastaveni různě – co je pro někoho za hranou, může být pro jiného banalita. Osvědčilo se mi známé „chovej se tak, jak chceš, aby se ostatní chovali k tobě“. Říkám si, že přece vždycky musí fungovat zdravý selský rozum, nicméně neznalost zákona neomlouvá. Uzavřela bych to tím, že dnes je ten led – zvlášť v kontextu sexuálního obtěžování – opravdu tenký.

<https://www.vsb.cz/magazin/cs/detail-novinky?reportId=45572>